

64A

DE STATUTEN

VAN DE

NEDERLANDSCHE VOLKSPARTIJ

toegelicht.

~~~~~  
UITGEGEVEN DOOR HET CENTRAAL BESTUUR.  
~~~~~

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

'S-GRAVENHAGE,
BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ „TRIO”, VEENKADE 102.

1895.

DE STATUTEN

VAN DE

NEDERLANDSCHE VOLKSPARTIJ

toegelicht.

UITGEGEVEN DOOR HET CENTRAAL BESTUUR

's-GRAVENHAGE,
BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ „TRIO”, VEENKADE 102.

1895.

SAMENSTELLING VAN HET CENTRAAL BESTUUR.

- VITUS BRUINSMA, *Gorredijk*, Voorzitter
Z VAN DEN BERGH, Prins Hendrikplein 9, 's *Gravenhage*, Vice-Voorz.
C J. DIKSTRA, Sirtemastraat 41, 's *Gravenhage*, 1e Secretaris
G Tj. WIEBERDINK, *Gorredijk*, 2e Secretaris
S. JANSMA, Camstraburen 85, *Leeuwarden*, Penningmeester
A KELDERMAN, Bagijnestraat 21, *Deventer*.
F MOL., De Gheijnstraat 19, 's *Gravenhage*
-

Vereenigingen, die zich bij de *Nederlandsche Volksparty* willen aansluiten, kunnen zich daartoe aanmelden bij een der bovengenoemde bestuursleden

Zij die persoonlijk lid willen worden kunnen zich eveneens daarvoor bij een der bestuursleden aanmelden.

Exemplaren van deze brochure zijn verkrijgbaar *tegen vooruitbetaling* bij den 1sten Secretaris C J. DIKSTRA, Sirtemastraat 41, 's *Gravenhage*, à 5 cent per stuk, 50 stuks *f* 2 —, 100 stuks *f* 3 —.

INLEIDING.

Op 21 April 1895 is in eene vergadering te 's-Gravenhage opgericht *De Nederlandsche Volksparty* Met deze oprichting werd beoogd het totstandbrengen van eene organisatie, waarbij kunnen aangesloten zijn de vele arbeidersvereenigingen, die thans meestal onafhankelijk van elkaar werken, en verder al die vereenigingen, die zich met de arbeidersvereenigingen op hetzelfde democratische standpunt plaatsen Aaneengesloten, meende men, zouden die allen te zamen eene macht kunnen vormen, die, vooral als uitbreiding van het kiesrecht was verkregen, veel ten voordeele van de arbeiders zou kunnen tot stand brengen

Tot nu toe zijn ruim 60 vereenigingen tot de Nederlandsche Volksparty toegetreden Deze brochure moet dienen om het doel en de inrichting der partij meer bekend te maken en andere veranderingen en peisonen op te wekken zich er bij aan te sluiten

Om goed in te zien, dat het tot stand komen van meer organisatie onder de verschillende arbeiders- en andere democratische vereenigingen noodig is, stelle men zich eens helder voor oogen, hoe de toestand zal wezen, wanneer eindelijk ten onzent het algemeen kiesrecht of een zeer belangrijke uitbreiding van het kiesrecht verkrijgen zal zijn

De arbeiders hebben jaren lang voor het kiesrecht geijverd, zij verwachten terecht veel verbetering in de behartiging van hunne belangen, wanneer zij zelf hunne vertegenwoordigers naar de Gemeenteraden, de Provinciale Staten en de Tweede Kamer mogen zenden Zullen zij echter geen groote teleurstelling in hunne verwachting ondervinden, als eindelijk aan

hen of ten minste aan velen hunner het kiesrecht wordt verleend?

Men weet het, het kiesrecht baat niets, wanneer zij, die dezelfde belangen hebben, niet in vereeniging met elkaar en gebruik van maken. Het afzonderlijk optreden van de kiezers of van zeer kleine groepjes van kiezers moge voor het maken van propaganda voor groote beginselen waarde hebben, het zal niet kunnen dienen — en toch moet het nu in de eerste plaats hierom te doen zijn — om bij de stembus praktische resultaten te verkrijgen.

Wil men deze bereiken, dan moeten in elk kiesdistrict zij, die dezelfde belangen voorstaan, met elkaar overleg plegen voor het stellen van candidaten en daarna eendrachtig bij de stembus optreden. Bij de uitgestrektheid onzer kiesdistricten en de talrijkheid der kiezers is daarvoor heel wat organisatie noodig. Elk enkelvoudig kiesdistrict telt thans ongeveer 3000 kiezers en dit cijfer wordt, wanneer de arbeiders het kiesrecht krijgen, 7000 à 8000. In de groote steden wonen dezen nog vrij dicht bij elkaar, maar in de meeste andere districten zeer ver uiteen. Vele kiesdistricten strekken zich uit over 10 à 20 gemeenten, zelfs zijn er, die meer dan 25 gemeenten omvatten. Wat een moeite zal er aan de voorbereiding van het verkiezingswerk en aan de organisatie in het algemeen moeten besteed worden, om met eenige kans op goeden uitslag met zulk een aantal kiezers, die over zulk een uitgestrektheid verspreid wonen, de overwinning te behalen.

De Nederlandsche werklieden hebben tot nu toe nog geen gelegenheid gehad daarin te oefenen. Zij hebben vergaderingen, meetings en optochten gehouden, zij hebben adressen verzonden en moties aangenomen, maar daar het kiesrecht hun onthouden werd, was het voor hen volkomen onnoodig, zich als politieke partij te organiseeren.

De andere politieke partijen kennen echter den gang naar de stembus. Zij hebben veel ervaring in den verkiezingsstrijd opgedaan, weten hoe zij zich daarvoor moeten organiseeren en bezitten naast de ervaring ook het talent en het geld, dat voor het met goed gevolg deelnemen aan den stembusstrijd volstrekt noodig is.

Krijgen de werklieden het kiesrecht, dan is het dus in de eerste plaats voor hen noodig, zich te organiseeren tot eene politieke partij. Het is waar, verschillende der bestaande politieke

partijen willen volgens hare programma's ook de belangen der arbeiders helpen bevorderen, en sloten de werklieden zich in massa aan bij één dier partijen, hun doel kon ook bereikt worden. Doch nu dit zeker niet zal geschieden, loopen zij het gevaar, dat het opgaan in die verschillende partijen hen van de kracht berooft, die zij in hun groot aantal bezitten. Zonder een zelfstandig optreden als arbeiderspartij zullen de verschillende losse arbeidersgroepen als hooschelven door den wind worden uiteengedreven, verdeeld in kleine politieke groepjes en daardoor niet in staat om voor hunne belangen, de arbeidersbelangen, met de noodige kracht op te treden.

Een groot getal, vereenigd tot één geheel, is een groote macht, verdeeld in vele groepjes beteekent het niets.

Dit sluit niet in, dat de Volkspartij bij de stembus altijd tegenover de andere politieke partijen zal staan. Zij zal zelfstandig moeten optreden voor de arbeidersbelangen en wanneer die op het spel staan, zoomin schromen den candidaat eener andere partij te steunen als hem te bestrijden.

Het meest gewenscht ware zeker, dat alle arbeidersgroepen samengingen, zij hebben allen gemeenschappelijke belangen en behoorden die eendrachtig te bevorderen. Doch de mannen van *Patrimonium* hebben hunne eigene goed georganiseerde vereeniging, evenals de Roomschen hun *Katholieken Volksbond*. Beiden zullen niet licht zich tot één politieke partij met elkaar en met de niet op kerkelijk standpunt staande arbeiders vereenigen, al zal samenwerking der drie groepen voor sommige doeleinden nu en dan mogelijk blijken en zooveel het kan moeten worden bevorderd.

Onder de werklieden, die niet op kerkelijk standpunt staan, zijn er eenigen, namelijk de *anarchisten* en zij, die zich *revolutionaire sociaal-democraten* noemen en in den *Socialistenbond* hunne vereeniging hebben, met wie samenwerking volstrekt onmogelijk is, daar zoowel hun doel als de middelen, welke zij daarvoor zeggen te willen gebuiken, onvereenigbaar zijn met het streven naar verbeteringen langs wettelijken weg door middel van de stembus.

De andere democratische groepen echter, de werkliedenvereenigingen en de vakvereenigingen, die zich tot nu toe niet of slechts bij uitzondering op politiek gebied hebben bewogen, zoowel als zij, die de kleur van het *Algemeen Nederlandsch Werkliedenverbond* bezitten, benevens zij, die zich *radicaal* noemen

of democratisch liberaal of hoe dan ook, in één woord, al die democratische vereenigen, die zich niet tot de revolutionaire rekenen, komen zoozeer overeen in het doel, dat zij beoogen en in de middelen, die zij willen aanwenden, dat hun eendrachtig gezamenlijk optreden zeer goed mogelijk is en volstrekt noodzakelijk, indien de arbeiders oot bij de stembus een belangrijke overwinning willen behalen

Daarby zouden de zoogenaamd parlementaire sociaal-democraten, die, afgescheiden van hun meer verwijderd doel, ook door middel van het kiesrecht willen medewerken tot het verkrijgen van verbetering in de positie van den werkman, niet op een afstand behoeven te blijven. Want hoewel de *Nederlandsche Volkspartij* niet sociaal-democratisch is, zal zij zich toch niet tot taak stellen, tegen de beginselen der sociaal-democratie te velde te trekken. De Volkspartij wil practisch en opbouwend te werk gaan, streven naar verbeteringen, die reeds nu zijn te verkrijgen op de grondslagen der bestaande maatschappij en waarover bijna alle arbeidersvereenigen eenstemmig denken, zij wil zich niet naar een ver toekomst-ideaal richten, en evenmin haar krachten verspillen door het verwijderd ideaal van anderen te bestrijden.

Voor practische positieve doeleinden, voor hetgeen dadelijk verkrijgbaar is, wordt de aaneensluiting van de verschillende vereenigen gewenscht. Die vereenigen kunnen overigens ieder voor zich geheel zelfstandig haar eigen ideaal najagen, doch voor hetgeen allen zonder uitzondering verlangen, en dat reeds nu te bereiken zou zijn, werken zij in de *Nederlandsche Volkspartij* samen.

Sluiten zich, buiten het reeds aangesloten zestigtal vereenigen, spoedig nog velen bij de partij aan, zoodat als de uitbreiding van het kiesrecht verkregen is, bijna in elk der kiesdistricten voor de Tweede Kamer één of meer vereenigen de Volkspartij vertegenwoordigen, dan kunnen de arbeiders, door gebruik te maken van het kiesrecht, inderdaad hun positie tegenover het kapitaal belangrijk versterken. Zonder een zoodanige algemeene organisatie, zullen ook als het kiesrecht sterk is uitgebreid, de arbeiders- en andere democratische vereenigen toch slechts zeer weinig kunnen uitwerken.

TOELICHTING VAN DE STATUTEN.

De Statuten, die hier achter op bladzijde 12 volgen, zijn zeer kort; zij bestaan slechts uit negen artikelen. Tot toelichting van de voornaamste dier artikelen moge het volgende dienen.

DE NAAM. — Toen vele jaren geleden, naast de toen bestaande politieke partijen, in Friesland voor 't eerst een nieuwe partij bij de stembus optrad, noemde zij zich de *Volksparty*. Deze naam is sedert vrij populair geworden en er is geen reden om hem te veranderen, nu hetgeen er door wordt aangeduid, ook buiten de genoemde provincie zich uitbreidt, — al is er op de juistheid van dien naam wel aanmerking te maken, evenals trouwens op de namen van andere politieke partijen in binnen- en buitenland.

Het bijvoegelijk naamwoord *Nederlandsche* dient alleen om aan te duiden, dat het een organisatie is, die over ons geheele land werkt, in tegenstelling b. v. van de *Friesche* Volksparty, die thans een onderdeel van de Nederlandsche Volksparty vormt, en van de andere provinciale organisaties, die nog zullen tot stand komen.

ART 1 DOEL — *a.* Als doel der partij wordt in de eerste plaats aangegeven het verkrijgen van *algemeen kiesrecht*, waarmee bedoeld wordt het kiesrecht voor de meederjarige mannen en vrouwen, behoudens de volstrekt noodzakelijke uitsluitingen, zooals krankzinnigen en gevangenen. Met *gelijk* algemeen kiesrecht wordt te kennen gegeven, dat elke kiezer één stem zal uitbrengen, zoodat het meervoudig kiesrecht, dat men in België heeft, en waarbij sommigen twee of drie stemmen uitbrengen, wordt geweerd.

Door de aanwijzing van dit algemeen kiesrecht als een der eerste doeleinden van de partij, wordt haar democratisch karakter aangewezen. De bedoeling is echter niet, voor alles op grondwetsherziening aan te dringen, ten einde dat kiesrecht mogelijk te maken, doch wel om eerst onder de bestaande grondwet zoo ver mogelijk tot het algemeen kiesrecht te naderen en daarna er naar te blijven streven, om door grondwetsherziening volledig algemeen kiesrecht te verkrijgen.

b. In de tweede plaats wordt als doel aangegeven, *het versterken van de positie van den arbeider tegenover het kapitalisme*. Hiermede wordt de hoofdzaak van de arbeidersbeweging uitgedrukt, namelijk de verdediging van de rechten van den arbeid tegenover de macht van het kapitaal en wordt dus aangegeven, dat de Volksparty bij den

strijd tusschen kapitaal en arbeid zich aan de zijde van den arbeid plaatst (1).

De opmerking is gemaakt, dat er toch ook zeer velen zijn, die men geen arbeiders kan noemen, maar die niet minder dan dezen onder den druk van het kapitalisme gebukt gaan, zooals kleine werkbazen, winkeliers, lagere ambtenaren, onderwijzers enz en dat de Volkspartij de belangen van dezen toch niet mag verwaarloozen. Hier tegen moet opgemerkt worden, dat het woord «arbeider» in de Statuten niet in den engen zin van «handwerksman» is gebruikt, maar in den algemeenen zin van ieder, die door eerlijken arbeid met hoofd of hand den kost verdient. Daar het woord «arbeider» in dit artikel der Statuten gebruikt wordt in verband met het woord «kapitalisme» is het bovendien duidelijk, dat er elkeen door wordt verstaan, die van het heerschende kapitalistische stelsel de nadeelen ondervindt, en dit zijn in de eerste plaats de handwerkslieden, maar niet zij alleen.

In de vergadering te 's-Gravenhage, waarin de Statuten werden vastgesteld, werd opgemerkt, dat al is er zeer veel, dat begrepen kan worden onder de uitdrukking «versterking van de positie van den arbeider tegenover het kapitalisme» er toch ook zaken zijn, die dienen tot verbetering van den toestand van den werkmán en daaronder niet zijn te begrijpen. Daarom werd besloten, om te lezen «de positie van den arbeider te verbeteren en bovenal zijn positie tegenover het kapitalisme te versterken».

Welke verbeteringen men in de eerste plaats wenschte, wordt in de Statuten niet aangegeven. In de toelichting tot de ontworpen Statuten was gesproken van *bestrijding der werkeloosheid, ontginning van woeste gronden* en daarvoor *onteigening van grond*, ook opdat van overheidswege voor *goede arbeiderswoningen* zou worden gezorgd, verder werden genoemd de invoering van een *minimum-loon* en een *maximalen arbeidsdag*, in de eerste plaats bij openbare werken, evenals de *pen-*

(1) In het programma van den *Radicalen Bond* wordt gesproken van wetten «die de uit den persoonlijken eigendom voortvloeiende bevoegdheden binnen engere grenzen beperken en eene meer gelijkmatige verdeling van het maatschappelijk inkomen in de hand werken».

In het besluit der *Liberale Unie*, in de algemeene vergadering op 22 Juni 1895 genomen, wordt gezegd «dat ook in de wetgeving de belangen van den arbeid en van den arbeider ten volle tot hun recht komen, elke bevoorrechtiging van het kapitaal ophoude en, in het algemeen, voor zoover de wetgeving invloed uitoefent op de verdeling der maatschappelijke goederen, meer rechtvaardigheid worde betracht».

Het *Algemeen Nederlandsch Werklieden-Verbond* had reeds lang in zijn Statuten de woorden «te streven naar betere verdeling van de vruchten, die de arbeid afweipt».

Wij meenden dat het niet onbelangrijk was dit hier even te herinneren

sionneering van oude werklieden en de verzekering tegen ziekte en ongelukken, ook instelling van *Kamers van arbeid*, invoering van *leerplicht*, verbetering van de *armenwet*, *beperking van de uitgaven voor het leger*, *bestryding van het alcoholisme* werden genoemd, maar men meende geen dezer punten in de Statuten te moeten noemen, doch te moeten afwachten, welke daavan bij het practisch optreden der Volkspartij door de omstandigheden het meest op den voorgrond gesteld zouden worden en dan nu eens voor het eene, dan weer voor het andere krachtig te ijveren

Uit de zoeeven opgesomde voorbeelden had men reeds kunnen zien, dat de Volkspartij zich niet zal beperken tot hetgeen in engeren zin arbeiders-kwesties wordt genoemd en zich niet onthouden zal van bemoeuing met vraagstukken, welke in de eerste plaats anderen, b v de landbouwers, aangaan Enkele slechte verstaanders hadden dat niettemin afgeleid uit art. 1, voorbijziende dat er geen enkel ernstig politiek vraagstuk denkbaar is, waarbij de belangen der werklieden niet direct betrokken zijn Voorbijziende ook dat er wél aanleiding is om in onzen tijd de arbeiders-kwestien op den voorgond te stellen, om deze eenvoudige reden, dat zij jaren lang door de regerende klassen op den achtergrond zijn geplaatst, ja verwaarloosd Nu allereerst ijveren voor de werklieden-belangen is niet eenzijdigheid, maar is opkomen tegen de eenzijdigheid van vroeger, is het evenwicht trachten te herstellen Met dit werk zal de politiek nog jaren lang de handen vol hebben

c In de derde plaats wordt als doel genoemd *het medewerken aan de verkiezingen* voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraden Dit doel is echter slechts het middel ter verkrijging van het onder b genoemde Dat geen ander dan dit ééne middel wordt genoemd, geschiedt niet om andere uit te sluiten, maar om te doen zien, dat voor de Volkspartij als politieke partij het werken bij de stembus de hoofdzak is

Het deelnemen aan de verkiezingen behoeft niet te wachten, tot het algemeen kiesrecht is verkregen Ook indien de aanstaande uitbreiding van het kiesrecht daarvan nog ver verwijderd blijft, zal men zijn krachten bij de stembus moeten inspannen Zelfs bij het bestaande kiesrecht kan dit voor de Volkspartij hier en daar nuttig zijn, zooals in Friesland herhaaldelyk, het laatst nog bij de jongste verkiezing voor de Provinciale Staten is gebleken

ART 2 SAMENSTELLING — Al bezitten de werklieden ten onzent nog niet het kiesrecht, toch is het vereenigingsleven onder hen reeds vrij sterk ontwikkeld en vandaar dat, wanneer zij als politieke partij zullen optreden, het stichten van een groot aantal nieuwe vereenigingen niet volstrekt noodzakelyk is, maar het in vele districten reeds vrij voldoende zal zijn, als de bestaande vereenigingen voor het uitvoeren der politieke actie met elkaar samenwerken Dit is het doel van aansluiting bij de Volkspartij, zoodat deze uit allerlei plaatselyke vereeni-

gingen en afdelingen van algemeene vereenigingen en bonden samengesteld wordt Deze vereenigingen blijven daarbij voor het optreden buiten het doel, waarvoor zij in de Volkspartij met elkaar samenwerken, hare volkomen vrijheid behouden

Op plaatsen, waar evenwel geene vereeniging of afdeling bij de Volkspartij aangesloten is of waar men buiten de aangesloten vakvereeniging of werkliedenvereeniging nog een andere wil hebben, kunnen zelfstandige of vrije *Afdelingen van de Volkspartij* tot stand komen Dezulken bestaan er thans reeds verscheidene, het zijn die, welke vroeger afdelingen waren van den *Nederlandschen Bond voor Algemeen Kies- en Stemrecht*, welke bond thans echter als zoodanig is opgeheven en overgegaan is in de *Nederlandsche Volkspartij*

Behalve aangesloten vereenigingen zijn er ook persoonlijke leden Hunne toetreding moet in de eerste plaats dienen, om op plaatsen, waar nog geene vereenigingen aangesloten zijn, toch eenige samenwerking met de Volkspartij mogelijk te maken, door middel van enkele daar gevestigde personen, wat allicht veroorzaakt, dat later één of meer vereenigingen zich bij de partij aansluiten of dat er een afdeling van de Volkspartij wordt opgericht Bovendien is het echter zeer gewensch, dat vele personen, die lid zijn van aangesloten vereenigingen, ook nog persoonlijk lid worden, vooral om de partij financieel te steunen

ART. 3. PROVINCIALE ORGANISATIE. — Op dit oogenblik zijn alleen nog de aangesloten vereenigingen in Friesland tot een provinciale partij gegroepeerd, doch het is te hopen, dat het aantal aangesloten vereenigingen in de andere provincies zoo toeneemt, dat er ook daar provinciale partijen tot stand komen Om bij de verkiezingen met vrucht te werken, is dit volstrekt noodig, daar alleen zóó samenwerking kan worden verkregen, tusschen de vele kleine gemeenten in ééne provincie. De groote steden Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage vormen afzonderlijk meervoudige kiesdistricten en het aantal vereenigingen in die plaatsen is zoo groot, dat deze beter onderling dan met al de vereenigingen in de andere gemeenten der provincie zullen kunnen samenwerken

ART. 4. CONTRIBUTIE — Deze moet zeer laag gesteld worden, daar in het algemeen de kassen der arbeidersvereenigingen slecht voorzien zijn en bovendien vele der aangesloten vereenigingen tevens afdelingen van Nederlandsche vereenigingen of bonden zijn, in wier algemeene kas zij contributie moeten storten Het bedrag is op 3 cent per lid voor een geheel jaar gesteld voor de vereenigingen, die nog niet in een provinciale organisatie zijn opgenomen Voor de vereenigingen, waarmee dit laatste wel het geval is, bepaalt de provinciale partij zelf welke contributie zij van de bij haar aangesloten vereenigingen wil heffen. De algemeene kas rekent dan niet meer met de afzonderlijke vereenigingen, maar met de provinciale partijen, waartoe zij behooren en ontvangt van dezen 1 cent per lid en per jaar.

De contributie der persoonlijke leden is gesteld op minstens *f* 1 per jaar. Zijn er leden, die het kunnen doen, dan is het te verwachten, dat zij een hooger bedrag in de kas zullen storten.

ART. 5 CENTRALE VERGADERING — Er is gebroken met het stelsel van een algemeene vergadering, waar de afgevaardigden van alle door het geheele land verspreide aangesloten vereenigingen elk jaar bijeenkomen. Zulk een vergadering veroorzaakt zeer groote kosten en levert niet altijd een daaraan geevenredigd resultaat.

In plaats daarvan is er een Centrale vergadering, die gevormd wordt door de besturen van de provinciale partijen. Is de Nederlandsche Volkspartij door geheel ons land goed georganiseerd, dan nemen aan de Centrale Vergadering geen anderen dan die besturen deel. Zoolang echter er nog aangesloten vereenigingen zijn, die niet tot een provinciale organisatie behooren, maken ook de besturen van die afzonderlijke vereenigingen deel uit van de Centrale Vergadering.

Deze laatste komt met elk jaar bijeen. Voorgeschreven is slechts, dat zij tijdig vóór elke algemeene verkiezing voor de Tweede Kamer vergadert, dus in gewone omstandigheden om de vier jaar. Echter moet er volgens art. 6 om de twee jaar een verkiezing van leden van het *Centraal Bestuur* plaats hebben, zoodat toch in elk geval om het andere jaar een Centrale Vergadering zal worden gehouden en bovendien telkens, wanneer het Centraal Bestuur of de besturen van tien aangesloten vereenigingen het mochten verlangen.

De leden der aangesloten vereenigingen en de persoonlijke leden hebben toegang tot de Centrale Vergadering, maar aan de stemming nemen zij geen deel, voor zoover zij geen vereeniging vertegenwoordigen.

De overige artikelen, bevattende de bepalingen betreffende het *Centraal Bestuur* benevens de *Overgangs-* en de *Slotbepalingen*, behoeven niet nader te worden toegelicht, doch wel moet nog iets worden gezegd over art. 7, de werkzaamheden bij verkiezingen.

In dit art. is uitdrukkelijk voorgeschreven, dat het stellen der candidaten steeds aan de provinciale partijen en aan de aangesloten vereenigingen wordt overgelaten en dat het Centraal Bestuur en de Centrale Vergadering slechts raadgevend, ondersteunend en regelend optreden.

De bedoeling hiervan is, om de souvereiniteit in eigen kring zoo getrouw mogelijk te handhaven, zoodat het nooit kan voorkomen, dat van bovenaf een candidaat wordt opgedrongen. Aan de aangesloten vereenigingen in de districten, waar de vacatures te vervullen zijn, moet de beshsing worden overgelaten, doch voorafgaande vergaderingen van de Nederlandsche partij en van de provinciale partijen zijn noodig, om in overleg met de partijgenooten in andere deelen van het land te handelen en zoo het doen eener goede keuze te bevorderen.

STATUTEN

VAN

DE NEDERLANDSCHE VOLKSPARTIJ.

(Vastgesteld in de Vergadering van 21 April 1895 te 's-Gravenhage)

ART 1 — DOEL

Het doel der *Nederlandsche Volkspartij* is

a het verkrijgen van gelijk algemeen kiesrecht, dat is het kiesrecht voor de meerderjarige mannelijke en vrouwelijke Nederlandsche ingezetenen,

b. het bevorderen van al hetgeen dienen kan om de positie van den arbeider te verbeteren en bovenal zijn positie tegenover het kapitalisme te versterken,

c het medewerken aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraden, ten einde personen gekozen te krijgen, die het onder *a* en *b* genoemde door wettelijke maatregelen willen helpen tot stand brengen, — dit alles langs wettelijken weg

ART 2 — SAMENSTELLING

De *Nederlandsche Volkspartij* bestaat uit al die vereenigingen, welke verklaren voor het in art 1 genoemde doel te willen medewerken en zich daartoe bij de partij aansluiten

De *aangesloten vereenigingen* kunnen zijn plaatselijke vereenigingen en ook afdeelingen van algemeene vereenigingen en van bonden

De *aangesloten vereenigingen* blijven volkomen vrij in hare eigene organisatie en in het doel, hetwelk zij buiten de partij zelfstandig willen nastreven

Bovendien neemt de partij *persoonlijke leden* aan, dat zijn personen, die, al of niet lid zijnde van een der *aangesloten vereenigingen*, het

doel der partij willen helpen bevorderen en zich verbinden daarvoor jaarlijks een geldelijke bijdrage te storten

ART 3. — PROVINCIALE ORGANISATIE.

De aangesloten vereenigingen en persoonlijke leden, in ééne provincie gevestigd, kunnen te zamen een Provinciale partij vormen

Bovendien kunnen de gesamenlijke aangesloten vereenigingen en persoonlijke leden in de steden Amsterdam, Rotteidam en 's-Gravenhage een Amsterdamsche, een Rotterdamsche en een 's-Gravenhaagsche volkspartij vormen, die met de provinciale partijen gelijk gesteld worden

De provinciale partijen regelen zelf hare samenstelling en organisatie en bepalen zelf het bedrag der van de aangesloten vereenigingen en persoonlijke leden te heffen contributie

ART 4 — CONTRIBUTIE

De aangesloten vereenigingen, die nog niet in een Provinciale partij zijn vereenigd, storten jaarlijks voor elk hare leden 3 cent in de kas van de Nederlandsche partij

Door de Provinciale partijen wordt voor elk lid der bij haar aangesloten vereenigingen jaarlijks 1 cent in de kas van de Nederlandsche partij gestort

De persoonlijke leden betalen, voor zoover zij nog niet in een Provinciale partij zijn opgenomen, jaarlijks minstens één gulden in de kas der Nederlandsche partij

De betaling van de genoemde bijdragen geschiedt jaarlijks vóór 1 April en wel voor al de leden, welke op 1 Januari te voren tot de vereeniging behoorden.

Na 1 April zich aansluitende vereenigingen en persoonlijke leden betalen de bijdrage dadelijk bij hunne aansluiting

ART 5. — CENTRALE VERGADERING.

De *Centrale vergadering* bestaat uit de besturen der provinciale partijen en uit de besturen van die afzonderlijke vereenigingen, welke nog niet tot een provinciale partij zijn georganiseerd.

De Centrale vergadering vergadert tydig voor elke algemeene verkiezing voor de Tweede Kamer en verder wanneer het Centraal Bestuur het noodig acht of wanneer de besturen van tien aangesloten vereenigingen het verlangen

Het aantal stemmen in de Centrale vergadering door de besturen uit te brengen, wordt geregeld naar het aantal leden der aangesloten vereenigingen, die zij vertegenwoordigen, voor zoover voor deze leden

voldaan is aan de verplichting tot betaling der geldelijke bijdragen volgens art. 4

De kosten verbonden aan het deelnemen aan de Centrale vergadering worden niet vergoed uit de algemeene kas

Behalve genoemde besturen en het Centraal Bestuur hebben ook alle andere leden van aangesloten vereenigingen en de persoonlijke leden toegang tot de Centrale vergadering, zij hebben een raadgevende stem

ART. 6. — CENTRAAL BESTUUR.

Aan het *Centraal bestuur* is opgedragen de uitvoering van de besluiten der Centrale vergadering en het handhaven en uitvoeren der bepalingen van deze statuten, onder verplichting tot verantwoording aan de Centrale vergadering

Het *Centraal bestuur* bestaat uit zeven leden gekozen door de Centrale vergadering

Zij hebben zitting voor twee jaar, op 31 December van elk jaar treden volgens rooster drie of vier af.

Zij ontvangen uit de kas van de partij vergoeding van reis- en verblijfkosten voor het bezoek van de vergaderingen van het bestuur en van de Centrale vergadering

De regeling der werkzaamheden van het Centraal bestuur geschiedt bij huishoudelijk reglement, door dit bestuur vast te stellen

ART. 7. — WERKZAAMHEDEN BIJ VERKIEZINGEN

Bij verkiezingen treden de Centrale vergadering en het Centraal bestuur slechts raadgevend, ondersteunend en regelend op.

De Centrale vergadering kan ook geldelijken steun uit de partijkas verleenen.

Het stellen der candidaten en ook de beslissing of in eenig district al of niet aan de verkiezing zal worden deelgenomen, wordt steeds aan de provinciale partijen en de aangesloten vereenigingen overgelaten

ART. 8. — OVERGANGSBEPALINGEN

Voor het jaar 1895 geschiedt de betaling der in art 4 bedoelde bijdragen vóór 1 Juli

De eerste maal wordt het Centraal Bestuur gekozen door de vergadering van aangesloten vereenigingen, waarin deze statuten zijn vastgesteld.

Drie leden van het Centraal Bestuur treden af op 31 December 1896. Het volgende jaar treden vier leden af.

ART 9. — SLOTBEPALINGEN

De verdere bepalingen worden opgenomen in een huishoudelijk reglement, door het Centraal Bestuur ontworpen en door de Centrale vergadering vastgesteld.

De zetel van de vereeniging is gevestigd te 's-Gravenhage.

De vereeniging is aangegaan voor den tijd van 29 jaren, aanvangende den dag van oprichting, den 21sten April 1895.

Het vereenigingsjaar begint 1 Januari

Wijziging dezer statuten of ontbinding der vereeniging kan slechts plaats hebben in eene Centrale vergadering, nadat de aangesloten vereenigingen en persoonlijke leden minstens vier weken te voren met de voorstellen daartoe zijn in kennis gesteld.

De gewijzigde statuten zijn niet van kracht, zoolang daarop niet de Koninklijke goedkeuring is verkregen

Bij het besluit tot ontbinding der vereeniging wordt art. 1702 van het Burgerlijk Wetboek in acht genomen en wordt tevens beslist over de bestemming der archieven en bepaald aan welke inrichting van openbaar nut de baten vervallen.

INHOUD.

SAMENSTELLING VAN HET CENTRAAL BESTUUR	Blz 2
INLEIDING	„ 3
TOELICHTING VAN DE STATUTEN	„ 7
STATUTEN	„ 12

04023091

SAMENSTELLING VAN HET CENTRAAL BESTUUR.

VITUS BRUINSMA, *Gorredijk*, Voorzitter.

Z. VAN DEN BERGH, Prins Hendrikplein 9, 's Gravenhage, Vice-Voorz.

C. J. DIKSTRA, Sirtemastraat 41, 's Gravenhage, 1e Secretaris.

G. Tj. WIEBERDINK, *Gorredijk*, 2e Secretaris.

S. JANSMA, Camstraburen 85, *Leeuwarden*, Penningmeester.

A. KELDERMAN, Bagijnestraat 21, *Deventer*.

F. MOL, De Gheijnstraat 19, 's Gravenhage.

Vereenigingen, die zich bij de *Nederlandsche Volkspartij* willen aansluiten, kunnen zich daartoe aanmelden bij een der bovengenoemde bestuursleden.

Zij die persoonlijk lid willen worden kunnen zich eveneens daarvoor bij een der bestuursleden aanmelden.

Exemplaren van deze brochure zijn verkrijgbaar *tegen vooruitbetaling* bij den 1sten Secretaris C. J. DIKSTRA, Sirtemastraat 41, 's Gravenhage, à 5 cent per stuk, 50 stuks f 2.—, 100 stuks f 3.—.

